49ste jaar. — N° 18. Zaterdag, 15 Februari 1902.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franc* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** frank per jaar.
Twee » » **4** »
Een » » **2** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent. per drukregel.
Reclamen, vermissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

SINT-JOZEFS PATRONAAT. ZAAL DER CONCORDIA.

Op Zondagen 16 en 23 Februari,

LEVENDE TAFEREELEN

voorgesteld door de Heeren Leden van het Patronaat, ten voordeele van hun werk. (Zie de aankondigingen.)

De personen die tot heden hun abonnement aan den *Postrijder* niet betaald hebben, zijn vernocht ons het bedrag er van te doen toekomen, zoo niet zal hun door den briefdrager eene kwitantie aangeboden worden, met verhooging van 10 centiemen voor kosten van inkoming.

TONGEREN, DEN 15 FEBRUARI 1902.

VOOR DEN PAUS.

Bedrag der vorige lijsten fr. 78,021.45

Men kan de gifte bestellen op het bureel van dit blad of wel bij M. L. Mallié, 52, Bergstraat, Brussel.

VAN ALLES WAT.

WILDE PEERDEN. — Wie heeft er nog niet gehoord van Hagenbeck, van Hamburg, den koopman in wilde beesten ? Hagenbeck levert gedresseerde en getemde wilde dieren aan dierentuinen, cirken en renbanen. Nu heeft deze gekende kooper en dresseerder van wilde beesten, het plan ook wilde peerden in te voeren.

Mannen van Hagenbeck zijn naar Mongolië getrokken, om zonder wilde peerden te vangen. Deze leven er in menigte in het gebergte tusschen Alaï en de streek Stien. De mannen van Hagenbeck hebben geene volgroeide peerden kunnen krijgen ; zij waren te wild. Zij hebben evenwel een dertigtal veulens gevangen, die met veel zorg naar Europa gebracht werden.

Hagenbeck gaat weldra met deze veulens een nieuw peerdenras trachten te kweeken, door kruisingen. Hij verwoopt, binnen korte jaren, een peerdenras te hebben dat zeer levendig, sterk en taai is.

* *

DE BRILLEN IN HET LEGER. — Het dragen van brillen zal voortaan toegelaten zijn in het leger, doch enkel in de hulpdiensten, zooals den trein en het bestuurbataljon.

* *

EEN MOOI WOORD ! — Er is een nieuw verdooviingsmiddel uitgevonden. Het heet : dipara-anisylmonoparaphen styl guanidinechloorhydraat.

Gelukkig voor de dagelijksche spreektaal mag men het « scline » noemen.

* *

De liberale *Journal de Gand* zegt het ons andermaal.

« Het liberalism is reeds veel te lang alleen-« vijandig geweest aan het clericalismus, « 't is te zegg n, aan et meesterschap dat « de priesters willen voeren over de staats-« zaken. Dat vat, om toe verricht is « geweest is slechts een bereidingswerk tot « den wanstrijd ! Indien wij zekerlijk « willen geven, wij moeten de citadel « bestormen ; wij moeten openlijk strijden,

« 't is te zeggen, tegen het catholicismus.

« 't Is voorzeker nutig en voordeelig aan « 't volk kenbaar te maken al het kwaad dat « de priesters te wege brengen ; de looze « middelen die zij aanwenden om onze « vrijheden te krenken en den Staat in dwang « te houden. Dat hebben wij gedaan, en dat « zullen wij nog steeds doen, telkenmaal « dat wij er de gelegenheid toe hebben. « Maar dit alles is nog maar eene bijzaak ! « 't Is niet genoeg den priester te dwingen « in zijne kerk te blijven. 't Is de kerk die « wij moeten aanvallen !

« 't Is immers niet met eenige uiterlijke « blikken weg te nemen, dat men eene « groote ziekte kan heelen ! Het pit en de « kiem der ziekte moet men vernielen ; « anders alle pogingen tot herstelling zullen « vruchteloos blijven ! »

« Welnu, de oorzaak van al onze kwalen « is het catholicismus, of beter gezeid, geloovig welk een godsdienst dien men beweert « verope baard te zijn ! »

Dat is het echte venijn van het liberalismus ! — Tot daar, tot zoo verre, willen zij hunne aanhangers, hunne slaven brengen ! — Zulkdanige verklaring dient ontvouden te worden. Zulke gedachten toonen klaar en duidelijk wat het vijandig liberalismus is!

* *

HET DEPARTEMENT VAN LANDBOUW heeft een stelsel van propaganda ingevoerd, dat in Amerika goede uitslagen oplevert. Het bestaat in het kosteloos verspreiden van brochuren, telkens eene crisis gemeld of eene welkdanige plaag over eene streek is neergekomen

Het boekje zal de oorzaak der kwaal uiteenzetten en de te gebruiken middelen doen kennen.

Tot nu toe worden vijf zulke boekjes uitgegeven betrekkelijk de vernieling der insekten, de melkerijscholen, de landbouwscholen, den dienst der Staatslandbouwkundigen en de inlichtingsdiensten voor de melkerij.

* *

DE HONDENBEVOLKING. — De optelling heeft bewezen dat er in België 8602 gemedailleerde honden waren. Het geslachtbedroeg 19980. Er waren er dus 11,378 die niet waren ingeschreven, of die met oude medaliekens liepen.

Men onderzoekt nu of niet 't wenschelijk zou zijn het bedrog tegen te gaan, door alle jaren den vorm der medalies te veranderen.

* *

VRIJHEID. — Eene nieuwe bladzijde voor 't gulden boek der goddelooze overdraagbaarheid !

De prefekt van het Neder-Loire heeft voor eene maand den maire van Trieffleux, M. Garde, opgeschorst onder de beschuldiging zijne gemeente... aan 't Heiligs Hart te hebben toegewijd. De misdaad wierd gepleegd door verwiedde maire, in de kerk, na de Vespers, voor de gelooviven ; zoo spreekt het besluit van den prefekt, dat steunt op de volgende lekkere beschouwing :

« Aangezien dat de maire van Trieffleux, door dusdanige betooging, de gewetensvrijheid zijner onderhorigen miskend heeft, en de rechten te buiten gegaan is van zijne bedieningen... »

Aan eene katholieke bevolking verbieden haar geloof te belijden, in naam der vrijheid van geweten, kan men toch schaamteloozer de onverdraagzaamheid aan den dag leggen ?

* *

SOCIALISTISCHE NEDERLAGEN. — Het Noorden van Frankrijk is stellig aan 't keeren. De neerlagen der socialisten volgen er spoedig op elkaander. Platgeslagen in de gemeentekiezing van Roubaix, hebben zij eene nieuwe en pijnlijke neerlaag ondergaan in de kiezing van den departementsraad, in het canton Carvin, alwaar M. Tilloy, republikein, gekozen is met nagenoeg duizend stemmen meerderheid, tegen M. Wagon, candidaat der socialisten.

Wat de visschen eten.

De jeugdige exemplaren van bijna alle soorten van visch voeden zich bijna uitsluitend met schaaldieren en ongewervelde dieren in hun eerste levenstijdperk. Merkwaardig is het echter, dat ook van de dieren in zee kan worden gezegd dat al hun voedsel oorspronkelijk van de planten afkomt.

Het plantaardige voedsel levren de zeedieren, die men langs de kusten der zeeën aantreft, en ook de algen, die microscopisch klein, slechts met het gewapend oog kunnen worden waargenomen. Deze algen drijven in overgroote menigte aan de oppervlakte van den Oceaan. Zijn de planteneetende dieren, in menigte voorhanden op het land, planteneetende wezens treft men in zee niet zoo menigvuldig aan. De omzetting van planten-voedsel in dierlijk voedsel heeft bij de ongewervelde dieren plaats, daar deze uitsluitend leven van planten en weer op hunne beurt worden opgenomen als voedsel door grootere dieren. Alzoo zal men in de maag van een kakeljauw een haring vinden, in de maag van een haring een sprotje, in die van een sprot een schaaldier, en in het schaaldier planteuvoedsel. Alle voedsel van de zeebewoners is dus ten slotte terug te brengen tot het plantaardige.

Bijna alle visschen verslinden ook hunne soortgenooten, en maken er geene gewetenszaak van de kleine exemplaren van hun eigen familie op te slokken, eene onbehebbelijkheid die zelfs bij de haringen somtijds wordt opgemerkt. Enkele vischen leven echter uitsluitend van het opslukken van andere vischen. De zoonevisch, de leng en de wijting, voeden zich met niets anders dan met visch, en zoo ook de tarbot, de griet en de heilbot.

De schelvisch is wel een veelvraat, maar gaat toch zelden te gast op visch, en s elt zich hoofdzakelijk terveden met schaaldieren, zoosals garnalen, mosselen en wormen. De tong eet bijna uitsluitend wormen en ook de schol is verzot op wormen, maar ze neemt eveneens veel weekdieren als voedsel. De kabeljauw overtreft alle andere visschen in vraatzucht en laat geen enkel vischje met rust ; zoowel wijting, haring en schelvisch, als schar en schol, verdwijnen in de nooit verzadigde maag. Het schijnt onmogelijk dat die slokkop rust, en zonder er op te letten wat het ook is, slokt hij letterlijk alles naar binnen, niet eens er over denkend of het hem wel goed zal bekomen. Men heeft ook al van alles in een kabeljauwmaag aangetroffen, een patrijs, een haas, een marmot, maar eveneens een heele waskaars en een bos sleutels.

De vlucht van PIUS IX.

Met de grootste vreugde en order de toejuiching van geheel het Romeinsche volk, was Pius IX opgetreden als opvolger van den H. Petrus in het bestuur der Kerk. Maar binnen den tijd van twee jaren was de toestand van Rome door het geheimzinnig werken en woelen der gezentschappen geheel verand rd. De revolutie brak uit in de stad, maakte zich meester van het bestuur, en in de herfst van het jaar 1848, werd de Paus in zijn eigen paleis als het ware gevangen gehouden. Het doel d r opstandelingen was zich meester te maken van den persoon des Pauzen.

In dien tijd woonde te Rome als gezant van Beieren, graaf Spaur en zijne echtgenoote, en dit echtpaar, zeer godsdienstig en gehecht aan den Paus, besloot hun paus om Pius IX door eene fijn uitgedachte list te redden. Zij maakten hun plan om eene reis naar Napels te ondernemen zooveel mogelijk openbaar, en gaven voor dat plotseling vertrek voor, dat er huwelijksplannen bestonden tusschen eene Beiersche prinses en den oudsten zoon van den koning van Napels, welke plannen door den gezant moesten geregeld worden.

Op den avond van den 24e October was alles gereed. De gravin was vooruitgezeild naar Albano. Tegen half zeven des avonds, begaf de Fransche gezant zich in een hofrijtuig naar het Quirinaal, het paleis van den Paus. Met vele moeilijkheden van den kant der menigte, die voortdurend het paleis bezaakte, wist hij door te dringen tot den Paus, die geheel gereed was tot de vlucht. Hij hielp hem om zich te kleeden in het gewaad van een gewoon priester, en verschillende middelen ter vermomming aan te wenden. Pius IX begaf zich toen door een geheimen gang, zonder de voorkamers binnen te gaan, naar eene zijpoort, waar een rijtuig hem wachtte.

In snelsten draf ging het door zijstraten en langs omwegen naar de kerk van de HH. Petrus en Marcellus in de nabijheid van het Lateraan, waar graaf Spaur zelf tot de landen gewapend hem in hoogste angst en opgewondenheid wachtte. Aan de poort van S. Giovanni riep de schildwacht :

— Wie daar ?

— De Beiersche gezant.

— Waarheen ?

— Naar Albano.

— Doortocht vrij.

De Paus was uit Rome gered.

Onderwijl werd er in het Quirinaal een bepaald dwaas toonneel gespeeld. De Fransche gezant was na het geheime vertrek alleen in de zaal van het paleis gebleven, en voerde daar eene komedie op. Hij sprak luid, las voor, wachtte dan eenige oogenblikken, alsof iemand hem antwoordde, en ging dan weer voort met zijne besprekingen, om zoo degenen, die zich buiten bevonden in de meening te brengen, alsof hij met den Paus in een zeer opgewonden onderhoud gewikkeld was. Toen dit lang genoeg geduurd had, bleef hij nog twee uren geheel stilzwijgend in de zaal, ging toen eindelijk heen, en zegde tot de wachters, dat de Paus juist ter ruste gegaan was.

Nauwelijks in zijn hotel teruggekeerd, nam hij een ander rijtuig en reedde naar Civita-Vecchia, waar hij zich inscheepte op een Fransch stoomschip om den Paus na te reizen.

In dien tijd waren Pius IX en graaf Spaur door Albano en Ariccia gekomen aan het heiligdom van de Madonna van Galoro, waar zij uitstegen, om de gravin af te wachten, die weldra met haar eigen gespan verscheen. Allen stegen in, en voort ging het in ijlende vlucht naar de Napelsche grenzen. Om vijf ure in den morgend reden zij door Terracina, en een half uur later had de vluchtende Paus de grenzen van zijn rijk achter zich en bevond hij zich op het grondgebied der beide Siciliën.

Op eene kleine plaats hield men halt, en de Paus schreef een brief aan koning Ferdinand, waarin hij hem zijne ontsnapping meedeelde, en deed dien door graaf Spaur overhandigen.

Den avonds ten elf ure bereikte de graaf Napels, en wist door middel van den nuncius toegang tot den koning af te dringen, daar deze de grootste bezwaren maakte, den gezant van Beieren nog bij middernacht tot den koning te voeren. Eerst nadat hij tegenover den nuncius alle verantwoording op zich genomen had, besloot hij met hem naar het paleis te gaan.

— Sire, zoo sprak de gezant tot den koning, dat ik het waag nog op zulk een laat uur Uwe Majesteit te storen heeft zijn reden daarin, dat ik de brenger ben van een bericht van buitengewone beteekenis. Deze eigenhandige brief des Pauzen zal u mijn verschijnen rechtvaardigen.

— Toen koning Ferdinand den brief gelezen had, brak hij in tranen los, stond op en snelde naar de slaapkamer der koningin en van zijne kinderen, terwijl hij hun toeriep :

— Staat op, wij hebben den Paus in Gaëta, ijlen wij naar hem henen.

Den geheelen nacht door werden de grootste toebereidselen voor de reis gemaakt, de geheele schatkamer werdingepakt, om den Paus de grootst mogelijke eer te bewijzen. Geheel Napels verzamelde zich voor het paleis, niet wetend, waarom in koortsige haast den heelen nacht door gewerkt werd, tot zich de tijding verspreidde omtrent de gelukkige ontsnapping des Pauzen.

Graaf Spaur ging met den koning naar Gaëta, en daar had de samenkomst plaats tusschen den vluchtenden Paus, die daar eene kleine villa, Giardinetti genaamd, betrokken had, en den hooghartigen koning, die hem zijn burgt en zijn geheel koninkrijk aanbood.

Weldra verspreidde zich over geheel Europa de mare, dat de Paus aan de handen zijner vijanden ontkomen was, en de vinders en uitvorders van het plan, graaf en gravin Spaur, werden alom geprezen en gevierd. Zulk een opofferende toewijding aan den souverein, bij wien deze diplomat verbonden was, staat in weldadige tegenstelling bij voorbeeld, die in den loop der eeuwen verschillende malen den Paus verraden en aan zijne vijanden overgeleverd hebben.

Met den Paus verwijderden zich de meeste kardinalen uit Rome en de revolutionairen vestigden in de stad de Romeinsche republiek. Het volk werd onderworpen aan het schrikbewind der gelukzoekers uit alle landen, de Kerkelijke en bijzondere eigendommen werden geplunderd, de godsdienst en de priesters vervolgd, weldra begon de volkomen regeringloosheid te heerschen.

Pius IX echter was wel geylucht, maar rustig niet, voor hij herstelde werd op zijnen troon. Hij riep de hulp in der Katholieke regeringen en van de Fransche republiek. Een Fransch leger nam Rome in, dat verdedigd werd door Garibaldi, en twee jaren na zijne vlucht keerde de Paus in zegepraal in zijne staten terug.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Morgen zondag, 16e Februari, ten 1 uur, zal de Koninklijke Harmonie der Concordia, eene

geldomhaling

doen ten voordeele der armen.

Volksbond St-Maternus. — Eene talrijke menigte was zondag avond aan den Volksbond St-Maternus gestroomd, om de tooneelvertooning te komen bijwonen die er door de leden van den Werkmanskring gegeven werd.

Haastes wij ons te zeggen dat het zang-blucht-spel in twee bedrijven : *Naar den Congo*, evenals bij eene vorige vertooning eenen grooten bijval genoten heeft. Vooral het 2de bedrijf, uitgevoerd door de negers en hunnen koning Mossala, viel buitenmate in den smaak van het publiek ; het was een aanhoudend gejoich en geklap in de zaal daar de « Congoleezen » iederen in opgewonden stemming brachten. Ook de kluchtliedjes, bij de tusschenakten en na de vertooning, werden dapper toegejuicht.

Ook keerde iederen belanghebbende vergenoegd huiswaarts, den wensch uitdrukkende nog dikwijls zulke aangenaame feestjes te kunnen bijwonen.

Zaal der Concordia. — Wij herinneren onze lezers, dat morgen zondag, 16 Februari, om 7 1/2 ure's avonds, de eerste vertooning van levende tafereelen in de groote zaal der Concordia zal gegeven worden door de Heeren Leden van het St-Jozefspatronaat, feest waarvan wij reeds in ons vorig nummer geproken hebben.

De repetitiën zijn goed gevolgd geworden gedurende deze week, en allen laat ons toe te verzekeren dat deze vertooning al zal overtreffen wat wij tot nu toe op dit gebied in onze stad te zien kregen.

Ook raden wij nogmaals dringend iedereen aan, die eenen aangenamen avond wil doorbrengen, zich naar de Concordia te begeven ; men zal in zijne verwachting niet bedrogen worden en tevens zal men nog bijdragen aan een uitmuntend werk, namelijk het St-Jozefspatronaat, tot wiens voordeel deze vertooning gegeven wordt.

Wij roepen nogmaals de aandacht onter lezers op het nieuw en uitgebreid programma dat wij verder mededeelen.

Op de markt van Tongeren van verleden donderdag waren te koop gesteld : 413 paarden, 281 koeien en kalveren, 5 schapen, 161 vette varkens, 561 baggen, 188 loopers.

Paardenmarkt TE TONGEREN, DONDERDAG 13e MAART.

APOTHEEK-ZONDAGSRUST.
MORGEN zal de Apotheek van
M. HUYDTS.
alleen open blijven, van 12 uren 's middags tot 13 uren 's nachts, VOOR DE INGEZETENEN NOODWENDIGHEDEN.
De Comptante betaling zal vereischt werden.

Nederhelm. — Morgen zondag 16e Februari, zal er in ons dorp eene grootsche en indrukwekkende plechtigheid plaats hebben. De Eerw. Pater Damianus De Walef, minderbroeder, zal in de kerk afscheid nemen van zijne dierbare ouders en bloedverwanten, van zijn besten vriend en weldoener, den Z. E. Heer Pastoor en van al de parochianen, zijne dorpsgenooten, om den 25e Februari e. k. te Marseille, met nog twee zijner medebroeders, den Eerw. Pater Thaddaeus, van Assche (Brabant) en Br. Iulianus, van Thoureut (Noord-Holland), om de zendingen van Congo te gaan bedienen.

De Pater Damianus De Walef, is de zoon van den Heer Jan De Walef, onze dorpsgenoot, en de broeder van Mevrouw Weduwe Jacob Lejeune-De Walef, alhier.

Zoo wij ons niet bedriegen, zal de kerk van Nederhelm, ten 1 uur, te klein zijn om de menigte der aanschouwers te bevatten, die van overal komen zullen om de zoo ernstige en zoo indrukwekkende plechtigheid te aanschouwen.

De Eerw. Pater Damianus De Walef, zal de H. Mis lezen en de Eerw. Pater Thaddaeus zal de Preek doen.

De Z. E. Heer Pastoor zal de Mis van afscheid zingen en de Eerw. Pater Damianus De Walef, zal de Zegen van afscheid geven.

De Z. E. Heer Pastoor zal van 1 uur af, de Biecht hoorende zijn.

De Eerw. Pater Damianus De Walef, zal van 1 uur af, de Biecht hoorende zijn.

De Eerw. Pater Thaddaeus, van Assche, zal van 1 uur af, de Biecht hoorende zijn.

De Eerw. Pater Iulianus, van Thoureut,